

پایه	جَر می نَ دا	رَم بی شَ زین	کَز جان وَ فا	دا رَم تَ را
نشانه های هجایی	- u - -	- u - -	- u - -	- u - -
پایه های آوایی	وَر قَص دِ آ	زا رَم کَ نی	هَر گَز نَ یا	زا رَم تَ را
نشانه های هجایی	- u - -	- u - -	- u - -	- u - -
وزن واژه	مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن

ت) نظر آوردم و بردم که وجودی به تو ماند همه اسمند و تو جسمی همه جسمند و تو روحی

پایه های آوایی	نَ ظَ را وَر	دَ مُ بُر دَم	کِ وُ جو دی	بِ تَ ما نَد
نشانه های هجایی	- u - -	- u - -	- u - -	- u - -
پایه های آوایی	هَ مِ اِس مَن	دُ تَ جِس می	هَ مِ جِس مَن	دُ تَ رو حی
نشانه های هجایی	- u - -	- u - -	- u - -	- u - -
وزن واژه	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن

نمونه سوالات تشریحی

۱- به پایه های آوایی تکراری می گویند.

۲- ار کان معادل (وزن واژه) این هجا ها را بنویسید؟

الف - - u ب - - uu ج - - U د - U

۳- وزن کدام یک از بیت های زیر همسان است؟ چرا؟

الف) نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری

ب) در دام فتاده آهوئی چند

ج) محکم شده دست و پای در بند

۴- بیت «مرنجان دلم را که این مرغ وحشی زبامی که برخاست مشکل نشیند» تقطیع کرده و بنویسید وزن همسان دارد؟

۵- واژه های زیر را یک بار با حذف همزه و بار دیگر بدون حذف همزه با خط عروضی نوشته و تقطیع کنید.

الف) خوش آواز ب) دانش آموز

۶- وزن بیت «بشنو از نی چون حکایت می کند / از جداییها شکایت می کند» چیست؟

۷- برای بیت «تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین / کس واقف مانیست که از دیده چه ها رفت» کدام وزن ترجیح دارد؟ چرا؟

الف) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

ب) مستفعل مستفعل مستفعل مستف

۸- بیت زیر را تقطیع کنید.

تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی تو نماینده فضلی تو سزاوارثنائی

۹- در مصرع «ای ساربان آهسته ران کارام جانم می رود» نام رکن (وزن واژه) است.

۱۰- دو مورد از وزن های همسان را نام ببرید (چهار رکنی باشند)

پاسخ نامه سوالات تشریحی

۱- پایه های آوایی همسان / ۲- الف) فعولن / ب) فعلاتن / ج) مستفعلن / د) فاعلن

۳- چون وزن پایه ها تکراری یکسان و یکنواخت دارند. / ۴- وزن همسان

پایه های آوایی	مَ رَنَ جَا	دِ لَمَ رَا	کِ اِی مَرُ	غِ وَحَ شِی
نشانه های هجایی	u - -	u - -	u - -	u - -
پایه های آوایی	زِ بَا مِی	کِ بَر خَا	سِت مَش کِلِ	نِ شِی نَد
نشانه های هجایی	u - -	u - -	u - -	u - -
وزن واژه	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن

-۵

واژه	با حذف همزه	بدون حذف همزه (با همزه)
خوش آواز	خُ شَا وَاژ	خُش آ وَاژ
	u - -	u - -
دل آزرده	دِ لَا زُر دِ	دِل آ زُر دِ
	u - -	u - -

۶- فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

۷- ب - چون نظم و وزن همسان و تکراری برتری دارد و وزن واژه را بهتر نشان می دهد.

-۸

پایه های آوایی	تُ حَ کِی مِی	تُ عَ ظِی مِی	تُ کَ رِی مِی	تُ رَ حِی مِی
نشانه های هجایی	u - -	u - -	u - -	u - -
پایه های آوایی	تُ نَ مَ اَیْنِ	دِ یَ فِض لِی	تُ سَ زَا وَا	رِ ثَ نَ اَیْیِ
نشانه های هجایی	u - -	u - -	u - -	u - -
وزن واژه	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن

۹- مستفعلن

۱۰- الف) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن / ب) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

نمونه سوالات تستی

۱- کدام وزن همسان نیست؟

الف) فعولن فعولن فعولن (ب) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن (ج) مستفعلن مستفعلن مستفعلن (د) مفعول مفاعلهن فعولن

۲- وزن کدام بیت همسان است؟

الف) دل نیست کبوتر که چو برخواست نشیند
ب) نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری
ج) در دام فتاده آهوپی چند
د) آب آتش فروز عشق آمد

از گوشه بامی که پریدیم پریدیم

کز آن جانب که او باشد، صبا عنبرفشان آید

محکم شده دست و پای در بند

آتش آب سوز عشق آمد

۳- وزن بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است.

اگر کاری کنی مزدی ستانی

چو بیکاری یقین بی مزد مانی»

الف) مفاعیلن مفاعیلن مفاعی (فعولن) (ب) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

ج) مستفعلن مستفعلن مستفعلن (د) فعلاتن فعلاتن فعلاتن

۴- وزن همه بیت ها بجز با «خانه زندان است و تنهایی ضلال هر که چون سعدی گلستانیش نیست» یکسان است؟

الف) در نیابد حال پخته هیچ خام

پس سخن کوتاه باید والسلم

ب) هر کسی از ظن خود شد یار من

از درون من نجست اسرار من

ج) یار بد مار است هین بگریز از او

تا نریزد بر تو زهر آن زشت خو

د) باز این چه شورش است که در خلق عالم است؟

باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است؟

۵- نشانه‌های هجایی «فعولن» در کدام گزینه آمده است؟

الف) - u - (ب) - u u - (ج) - - u - (د) - - u u -

۶- کدام وزن پایه‌های آوایی همسان بیت زیر را نشان می دهد؟

مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم

جرس فریاد می دارد که بر بندید محمل ها

الف) فاعلاتن (ب) مفاعیلن (ج) فعلاتن (د) فعولن

۷- کدام یک پایه‌های آوایی بیت زیر را نشان می دهد؟

بامن بگو تا کیستی؟ مهری بگو ماهی بگو

خوابی؟ خیالی؟ چیستی؟ اشکی بگو، آهی بگو

الف) u u - - u u / - - u u / - - u u / - - u u /

ب) - u u - / - u u - / - u u - / - u u - /

ج) - / - u - - / - u - - / - u -

د) u - - / - u - - / - u -

۸- وزن بیت «عشق تو بر بود زمن مایه مایی و منی خود نبود عشق تو را چاره ز بی خویش تنی»

الف) فاعلاتن ب) مفاعیلن ج) مفتعلن د) فعولن

۹- نشانه‌های هجایی « u - - / - - / u - u - / - - u » به ترتیب دروازه‌های کدام گزینه آمده است؟

الف) معلم - چون - مسامحه - چند ب) جوانی - التماس - دقت - تبسم

ج) خوبشستن - بنفشه - ملامت - فایده د) شدت - کاست - راهوا مدیر

۱۰- همه ابیات زیر بجز هم وزن هستند؟

الف) دلیری کجا نام او اشکبوس همی بر خروشید بر سان کوس

ب) خدایا به خواری مران از درم که صورت نبندد دری دیگرم

ج) مگردان سر از دین و از راستی که خشم خدا آورد کاستی

د) به سبزه درون لاله نوشکفته عقیق است گویی به پیروزه اندر

پاسخ نامه سوالات تستی

۱) د / ۲- ب / ۳ الف / ۴) د / ۵) الف / ۶) ب / ۷) ج / ۸) ج / ۹) ب / ۱۰) د

درس نهم - استعاره

)

)

"